

Erzsébetváros és vidéke.

Társadalmi, közművelődési, közigazgatási és közgazdasági hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 K, félévre 3 K, negyedévre 1 K 50 f, egyes szám 12 f. Hivatalos hirdetések díja: 100 szó után 4 K, minden megkezdett további 100 szó után 1 K 50 f. Nyilttéri közlemények soronként 30 f. Egyéb hirdetések díjai a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Megjelenik
minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Névtelenül beküldött cikkeket lapunkban nem közölhetünk.

Jámbor óhaj.

Kétségbe vonhatatlan tény, hogy az ember munkára van teremtve. Az a kicsi gyermek, a melyik sárból, homokból bukkát épít, az az iskolás fiú, a ki apja kertjének egyik zúgában önálló kis gazdálkodást folytat vagy fakardokat faragva felkötői pajtásainak oldalára, hogy ekként fölfegyverezve játékharcba vezesse gyermekhadát, az a kis leányka, a ki egy háziasszony gondosságával kezeli kis konyháját vagy egy igazi anya odaadásával ápolgatja, ruháztatja játékbabáját: ezek mind az életmunka komoly, nagy feladataira készülnek elő.

Gyönyört okoz nekik az életmunka utánzása, mert szerveiket jólesően foglalkoztatja, figyelmüket lekötöti, unalmukat — ha ugyan gyermeknél ilyenről szó lehet — elűzi.

A munka, a bizonyos irányban kifejtett komoly tevékenység is — legyen az akár testi, akár szellemi — ha nem túlesigázott, nem céltalan, hanem szervezetünknek megfelelő: normális, egészséges embernek mindenkor gyönyörűségére szolgál. A célszerű munka mint tevékenység

is okoz gyönyört. Ez a gyönyör azonban össze sem hasonlítható azzal, a mit a munkánk által elért sikerek, a babérok szereznek az emberi léleknek. Az ilyen munka után igazán édes a nyugalom. A nyugalom azonban ismét nem lehet tétlenség. A tétlenség szeretete lelki vagy testi betegség, gyengeség előjele és minden rossznak kezdete. Egészséges szerveink ugyanis a nappali pihenés szabad óráiban is szeretnek elfoglalva lenni. Csak hogy ez az elfoglaltság másnemű, könnyebb és változatosabb, mint a napi munka. Mihelyt egyhangúság vegyül szórakozásunkba, azonnal megszünt ennek felfrissítő, testünket és lelkünket felüdítő ereje.

Művészet kell tehát ahhoz is, hogy valaki szabad óráit kellemesen, szellemének és testének egyaránt hasznos szórakozással töltsse be. A fölszabadult munkaerő és figyelem lekötésére csak alsóbirendű foglalkozás lehet az akár milyen ügyességgel is űzött nemesebb kártyajáték, dominó stb.

A tökéletesebb ember igényeit ez, csupán csak ez nem elégítheti ki. Valami más, valami magasabb szórakozást kíván vagy legalább is kell, hogy szükségét

érezze olyan szórakoztató foglalkozásnak, mely magasabb szellemi élvezetnek: a műélvezetnek örömeit nyújtja a napi munkában kifáradt halandónak.

Most már a művészetnek melyik ága az, melynek majdnem minden ember többé kevésbé született apostola, melyet tehát minden némi értelmiséggel bíró községben is meg lehet honosítani? A reproductív énekművészet.

Minden valamire való magyarnak honfiai kötelessége szeretni és ápolni mind azt, a mi magyar, szeretni és ápolni tehát édes anyanyelvünk után a dalt, azt a magyar dalt, mely már bölcsőnkben is édes álomba ringatott, azt a magyar dalt, mely annyi dicső küzdelmünknek enyhítője, győzelmeinknek kísérője volt ezeréves multunkon keresztül.

Alakítsunk mi is dalegyesületet! Ne maradjunk el a szomszéd városoktól és községektől, ne valljunk szégyent azon kevés idegen ajkú polgártársunk előtt, kik számra nézve sokkal kevesebben is tudtak daloskört szervezni! Szólítsuk fel a daltársulat vezetésére Kaszinónk derék házigazdáját és bizton remélhetjük, hogy e szakférfiú vezetése alatt a magyar dal büsz-

TÁRCZA.

A vértanuk tiszteletére kápolnákat építenek. — A király meggyógyul. — A bálványozás végnapjai.

Az atyai intelem megtette hatását, szívökben megvigasztalva és reményökben megerősödve várták Isten teljes irgalmát. Miként az erős dér által leforrázott termények közt a hervadás következik be, úgy hullottak el az isteni igazságok hatása alatt a babona és ellenséges szellem sötét eszméi; s miként az első keresztényeket egy szív-érzet: az Isten törhetlen szeretete buzdította a szenvedések elviselésére, nagy tettek kivívására: úgy lángolt e népben is a tiszteletteljes munkakedv az Úr dicsőítésére. Gyermek és nő vetélkedő szorgalommal és odaadással hordta össze az építési anyagot, míg a férfi erős kar, Világosító sz. Gergely tervezete szerint dolgozott a kápolnák fölépítésén. Maga a király, mint a sereg előtt a bátor vezér — járt jó példával előttük s tettével lelkesíté a fáradságban lankadó munkásokat. A kitartás dicsőségét csakhamar messze hirdeté az eredmény: a 3 kápolna gyors

létrehozása. E három kápolna közül az első a város éjszakkéleti részén, vagyis azon helyen emelkedett, hol Ripszime és társnői a vértanuságnak áldozatul estek; a második a város déli oldalán, ott, hol Kajáné 2 társával kivégeztetett, a harmadik a lakhelynek választott sajtóház színhelyén. A kápolnákat Istenhez méltólag „mert szerették az Úr házának szépségét“ egyházi szerekkel arany, ezüst lámpákkal, gyertyatartókkal fölékesítették; aztán három díszes koporsót készítettek cedrusfából, azokat sz. Gergely rendelkezése alá bocsátották, a ki a vértanuk tetemeit azokba elhelyezte.

A nép hódolva a keleti szokásnak, illatos kenőcsöket hozott, hogy azokkal megkenje Ripszime és társainak hulláit. Sz. Gergely elé rakták a legfinomabb minőségű patyolatvásznat, az arannyal himzett selyem és bibor köntösöket, hogy azokba takarva, minél díszesebben temessék el; de sz. Gergely elutasítá ajándékaikat: „Míg a kereszttség által nem lesztek Isten választott gyermekei, addig nem fogadhatjuk el ajándékaitokat. Készségeitek mindenestre üdvös és becsülésre méltó; azonban most azt ajánlom, hogy adományaitokat egyelőre helyezzétek a királyi kincstárba mindaddig, míg Isten elküldi hozzátok a lelkipásztorokat, kik megtanítanak arra, hogy miként használjátok fel azokat az Úr oltárainak

diszítésére. És most jertek, helyezzük el e koporsókat a nyugalom helyére.“

Dertád király — mint Agathangelosz megjegyzi — ekkor még sertés alakkal bírt, de beszélni tudott; eltorzult arcát elfedve, sötétben járt övéi között és sz. Gergelyhez folyamodott, hogy gyógyítsa meg kezeit és lábait, szabadítsa meg a szájában levő agyarroktól, kemény bőrét a sertétől és a vadkanokhoz hasonló körmöktől, hogy résztvehessen az építési munkában. Erre sz. Gergely bement a már elkészített kápolnába és térdre hullva, ég felé tárt karokkal kérte a vértanuk közbenjárását a király és környezete meggyógyulása végett. Sz. Gergely imáját a nép buzgósággal ismétlé: „Uram! ne tekintsd büneink sokaságát és vedd el rólunk haragod ostorát“. És e közös szivimát Isten kedvesen vette és meghallgatta, mert a király karmai lehullottak és legott résztvehetett az építés munkájában.

A király volt az első, ki sz. Gergely utasítása szerint, a koporsóknak sirt ásott. Míg a király a földet kivetette, Aschen királyné és a király huga Kozrovitucht kötényükben távolították el a kiasott földrészeket.

Csakhamar elkészítették Ripszime és társai részére a kápolnában kijelölt sírhelyeket; a királyné és Kozrovitucht pedig szemfedeleket szöttek s azokkal elfedték a tetemeiket. Hogy a vér-

kén fogja hirdetni az ezer éves magyar haza dícsőségét itt, a magyarság védbástyáján!

Utcai élet Nápolyban.

— (Levél). —

Nápolyban vagyok, a csodaszép Nápolyban, melyről Humbold Sándor mondta: „Nápolyt látni és meghalni“. Itália legnagyobb kereskedővárosa Nápoly, lakóinak száma is jóval több, mint Rómáé. Míg Rómának 300.000 lakosa van, addig Nápoly 800.000-et számlál, s ha az öböl melletti községeit is ide számítjuk s a sok idegent is számba vesszük, egy millió ember mozog itt egymás hátán.

Sürgés-forgás, futkározás, koldulás, sivitás s más hasonlók akkordja teszi Nápoly utcájának mindennapi zenéjét. Zúg a füled, dobhártyád is a beszakadás veszélyezteteti. Ily szörnyű lármát hatszorta nagyobb városban sem hallhatni.

Az emberek háromnegyedrészre az utcán él, ott lakik, s ez úgy van a „Róma“- főúton, mint a legutolsó zsákutcában . . .

Tegyünk egy sétát. Tanulmányozzuk az utcai életet. Pillantsunk be a mellékutakba is, hogy világos képet szerezhessünk magunknak a nápolyi utcai életéről.

Az első pillanat meggyőz bennünket arról, hogy itt sétáról szó sem lehet a folytonos taszigálás, bugdácslás . . . s Isten tudja még mi között.

A „Róma“- főútca nem valami tágas, oly széles lehet mint a mi „Apaffy“-utcánk, no valamikéval mégis szélesebb, hosszúsága pedig, mint a piactól a vasuti állomásig. Ez Nápoly korzója, tele van boltokkal, még a kapualja is árucaarnok. A boltokat azért említem különösen, mert itt azokkal az a privilégium is jár, hogy szabad még az utcának felét lefoglalni kirakatok, árutárgyak s a boltban el nem férő ládákkal, melyek künn a szabadban tetszés szerint tornyosíthatók. Marad a fél utca . . .

Ezen gurulnak méltóságos lassusággal a nagyúri hintók, döcögnek az omnibuszok, baktatnak azok a különös kétkerekű taligák, melyeken 15 ember is foglal helyet, de hogy milyen helyzetben, az az ő dolguk. Ezen az úton haladnak a gyümölcsös- és zöldséges kocsik, s hogy ezek száma sem lehet csekély, azt onnét is gondolhat-

juk, hogy Nápoly egy millió embere mindennap igyekszik magát többé-kevésbé frissítőkkel ellátni. A kecske- és szamárfogatok s a különféle ernyős kocsik (melyek néha komikusak is) egészítik ki a kocsisort.

Nápoly maga rendezhetne kocsikiállítást, van itt annyiféle, hogy bármilyen szeszélyt vagy kívánságot kielégítene.

A lovakon csengők s egyéb lármás készülékek csak növelik az éktelen zsvajt. Ennek lármájába olvad a kecskék mekegése, öszvérek és szamarak versenyordítása s a lóhelyettesítéssel bekétlenkedő tehén bőgése. Az sem ritka eset, hogy egy kocsiban ló, szamár, öszvér s tehén kerülnek egy társaságba.

Pillantsunk be a boltokba.

A kereskedő trécsel a boltban, alkuszik s esküszik a Madonnára, hogy kárral ad túl portékáján . . . Künn az utcán tizszer annyi kurjongat örült módra s kínálgatja portékáját. Nyakában lóg egész kereskedése.

A kinek három sült ugorkája s egy pár büzhödt hala vagy egy darab sült tökje van, már kereskedik. Ezek a cégnélküliek, kik folyton kísérik az embert, s ha leül sz valóságos ostromot kell kiállanod. Oly nagy a kínálat és konkurencia, hogy szemed, fejed, sőt zsebed is veszélyben lehet.

A vizet hordozó ember is úgy kiabál mint-ha vernék, pedig az egyes utakon található kis bodékat, hol lemonádét s mindenféle hűsítő édesített vizet kaphatsz olesó pénzért (1 soldo = 5 fillérért).

A tintát áruló ember siránkozó hangon kurjongat s annyi tintát hord magával, mennyit jó esetben csak két hét alatt árulhat el, de mutatni akarja, hogy van elég raktáron.

A szítás ember is alig látszik ki a szíták közül s nagyobb helyet foglal el, mint a menynyire rendes körülmények között szüksége volna.

A mesterember nem fér el a műhelyében, az utcával toldja meg azt. Ő is adózó polgár, neki is joga van a közvagyonhoz. A varga egész háznépével künn az utcán kis asztalkája mellett s háromlábu székén veri fel a foltot a cipőre. Az asztalos kirakja összes szerszámaikat s köztük a gyalupadot is s egész kényelmesen gyalul, fűrészel vagy vágja a nagy tönköt nem törődve, ha az idegen oldalbordáját is rezgésbe hozza. Még a kerekés is kerekét kereken itt kerekíti kerekre. Cipőtisztító is annyi van, hogy lépten-nyomon kefébe botlunk.

A főúton tovább haladva utunkat elzárják a hírlapárusítók, kik kézzel-lábbal s szájuk egész öblével látnak teljes önérzettel feladatuk teljesítéséhez. Futnak a hírlapokkal, melyek közül nem egynek a nagysága akkora, mint egy jókora nagy asztallap. Képzhetni, mily zúr-zavar van itt, melyet mintegy fűszerez a bérkocsisok folytonos ostopattogtatása.

A sok idegen jár fel s alá az utcákon. Találkozik itt angol, francia, német, török, magyar stb. egymással.

Nápoly utcáin nagyon óvatosan kell az idegennek járnia. A bérkocsisok és villamosok gyorsan haladnak a szűk utcákon, s így az összeütközés nem ritka eset. Ilyenkor a veszedelmet, mely rövid ideig tart, tett követi. Birokra kelnek, egymást képen terentik, vagy jól megharapdossák. (Ez utóbbi ott nagyon szokásos ügyannyira, hogy még az anyák is alkalmazkodik, gyermekek képébe harapnak, ha megunták folytonos orditozását). Mire a rendőség megérkezik s a nép összesöndül, eltávoznak, mint a kik legjobban végezték dolgukat. Végig haladtunk a főúton, melybe mindkét oldalon számos mellékút torkul. Térjünk be egy mellékutca.

Itt a gyerekek egész csapata fogad. Mosdatlan, borzas utcagyerekek ezek, kik megrohanják az idegent s nem kevesebbet mint egy soldit kérnek. Hányják a cigánykereket, s ha valamiképp sikerült egynek pénzt kiesikarni az idegentől, az meglegedett — boldog. Aki pedig adta, ellehet készülvén, hogy megtámadják a többiek s kérnek, s ha nem ad, meg is hajigálják. Természetes, hogy ez így van Olaszországban: az anya tanítja fiát koldulni, ki még tettei is magát, csak pénzt szerezhessen. Bár egyebütt is Olaszországban, de a nápolyi koldus jogot formál arra, hogy adjon az idegen feleslegéből, ha már eljött az ő szép vidéküket megnézni. Adtunk is nekik, hogy ne mondják „smucig“ a magyar. Folytatjuk utunkat, mígnem az est beköszön.

A nagy forróság — melyet a tenger közelsége enyhít némileg, — okozza, hogy az intelligencia ilyenkor szokott sétálni, kocsikázni a tenger partján, a gyönyörű „Via Nazionale“-n, mely tele szobrokkal valóságos múzeumként tűnik fel. Szébbnél-szebb csoportok, halastavak s a szép világítás, jó levegő csalja ide az embert. Itt játsza a zenekar egy operának főnséges részeit és mi nagy élvezettel hallgatjuk. Sétál a közönség, s minket sodor a nagy ár, hallgatjuk beszédeiket, megfigyeljük szokásaikat. Édesen csacsognak,

tanuk tisztelete emléken maradjon, a király hét napi távolságra fekvő Ararát hegyére ment s onnan 8 darab oly óriási gránitot hozott le a hátán, hogy azok közül egyet is megmozgatni több izmos ember egyesült erővel alig lett volna képes. Az emlékkövek közül 4-et Ripszime kápolnája elé állított, ama bünös küzdelem kiengeszteléséül, melyet királyi palotájában vívott szent Ripszimevel, mintegy visszafizetve azt az iszonyú teher okozta fáradsággal. Mihelyt a sírhelyek elkészültek a látomás rendelése szerint, teljes díszben elhelyezték a tetemet. Ez ünnepélyes temetés alkalmával szerzé világosító szent Gergely azt a szép dícsőneket, melyet az örmény egyház a vértanuk ünnepén, vagyis Pünkösöd után következő hétfőn és kedden, mint Ripszime és Kájiáne emléknapiján szokott énekelni. A három kápolnában a sírokra három keresztet helyeztek, hogy e keresztel előtt állandóan imádhassák a Mindenható, ki keresztje által új életet adott. Ime — így szolt szent Gergely — a három hatalmas oszlop, mely az épület biztonságára szolgál jelenti, a ti megmentések épületének nehézségét, a negyedik, a melyet ezen túl kell fölállítanotok, Istenhez fog fel-emelni; de most jöjjetek, hogy megállapítsuk az Isten templomának külön helyét. Ekkor a király és a nép azon helyre vonult, hol a tűzoszlop

aranytalapozaton megjelent és e helyet magas fallal körítették és közepén a kereszt üdvjelét állították be, hogy ez legyen az imának és Isten imáadásának közös szent helye. E perctől fogva készséggel járultak az igaz Istenhez könyörgéseikkel, hogy fordítsa el szívéket teljesen a hiú bálványoktól és adja meg az evangélium hitének felvilágosító erejét. E hely lön a végtelen irgalom áldásának forrása, mert e helyen nyerte vissza szent Gergely buzgó imájára a megbühödt király emberi alakját. Ugyanis a király a közös ima hatása alatt tagjaiban remegni kezd, átalakul sertés alakja, elveti előbbi vadtulajdonságait; teste olyan puha és ruganyossá válik, mint a most született gyermeké, és az eltorzulásnak nyoma végleg eltűnt. Ez történt azokkal is, a kik hasonló módon voltak büntetve, kik fekély, köszvény, bénaság, aszkor- és vizkorban szenvedtek. Ekkor Örményországnak kettős öröme lett; nemcsak királya és nagyjai nyerték vissza testi egészségüket, lelki épségüket, hanem a szent Tádé és Bertalan apostolok által hirdetett, de Kozróe és Dertád királyok parancsa folytán száműzött és csaknem kiirtott keresztény hit hajnala is földerült. Az érzéketlen, ellenséges indulatú pogány Arménia megnyitá az igazság kapuit, hová, mint a tyúk szárnyai alá, úgy siettek Arménia távoli vidékéről a megtévedt né-

pek, hogy megismerjék az üdv hirdetőjét és áldástadó tanait.

Jóllehet a király és az előkelők meggyógyulása nagy örömmel tölté el Örményországot, ez öröm még sem volt teljes, mivel a jövő nem volt eléggé biztosítva. Ezért sz. Gergely a közjó érdekében azt ajánlá a királynak és társainak, hogy a birodalmában vessen véget a bálványozásnak, mert csak így közelíthetik meg Krisztus tökéletességét.

Sz. Gergely ezen előterjesztését a király és kormánya készséggel fogadta és engedélyt adott sz. Gergelynek, hogy a hazai istenek szobrait eltávolítsa, azok templomait kereszténnyé átalakítsa, a bálványképeket lerombolja, hogy a bálványozás szomorú emléke is eltűnjék. Maga a király Válsáráptól hadsereg kíséretében útra kelt Artaxerxes perzsa király által épített Artaxát városba, hogy „a muzsák álmodozása helyén Diána oltárát megsemmisítse; útközben a jóslás istenének: Apollónak templomára bukkan s ezt ostrom alá vette, azonban a gonosz szellemek, mint a háborura hészült sereg, pajzsával és dárdával fölfegyverkezve iszonyú lármával kirohantak s Diána temploma felé menekültek; Dertád tehát harczoaival körülvette a Diána templomát, a démonok kétségbeesetten védték lakhelyüket, dárdákat, sziklákat dobtak az ostrom-

kellémesen társalognak, vidám kedvük van. A színházi előadás után még többen verődnek össze s kávéházak előtt hallgatják a zenét, s annyian vannak, hogy sokszor széket sem kaphatunk, mert nincs. Ilyenkor mi is hazafelé bandukolunk kipihenni fáradozalmainkat, hogy másnap friss kedvvel folytassuk tovább tanulmányútnk munkarendjét.

Szenkovits László.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hírek. Városunk érdemes polgármestere Trajánovits János, hat heti szabadság után Előpatakról városunkba visszatért s újra elfoglalta hivatalát.

P. Melchizedek Gábor, szmyrni prokurátor, főesperesünk látogatása végett f. hó 21 és 22-én városunkban időzött.

Eljegyzés. Lányi Béla, vöröstoronyi vasuti hivatalnok, eljegyezte Rozgonyi Ottó helybeli ügyvéd és neje szül. Vikol Anna kedves leányát, Ilonkát. A derék szülőknek kedves leányuk eljegyzése alkalmával őszinte örömmel kívánunk szerencsét!

A javító érettségi vizsgálatok a nagyszombeni tankerületben f. é. szeptember hó 7-én reggel 9 órakor a nagyszombeni állami főgimnáziumban fognak megtartatni; az érdekeltek esetleges fölvilágosításért forduljanak az említett gimnázium igazgatóságához.

Javító vizsgálatok. Az erzsébetvárosi állami főgimnáziumban a javító vizsgálatok f. hó 31.-én d. e. 8 órakor kezdődnek, ugyan ezen a napon és a beiratások napján délutánonként tartják a fölvételi vizsgálatokat is. A beiratások szeptember hó 1-én, 2. és 3.-án d. e. 8 órától 12-ig történnek. Az első fölvetelre jelentkező tanulók iskolai bizonyítványukon kívül tartoznak magukkal hozni keresztleveleket és az újraoltási bizonyítványt.

Királyunk születése napja és Szent István ünnepe. Királyunk születése 73-ik évfordulójának előestéjén impozáns módon adott kifejezést városunk jóságos uralkodóink iránti szeretetének és hódolatának. 17-én délután teljes zászlódiszben pompázott az egész város. Majd kigyultak az ablakokban sűrűn elhelyezett gyertyák s valóságos fényárban úsztak a középületek és magánházak. Hatalmas tűzfényt árasztottak különösen a Kir. Áll. Főgimnázium, a Törvényszék, a Városháza és a Honvédkaszárnya ablakai. Másnap, f. hó

18-án, ünnepélyes szentmise és Tedeum volt a plebánia templomban, melyet Avedik Lukács, főesperes plebános, celebrált díszes papi segédlettel. A sz. mise magasztosságát kiválóan emelte a főkéntortól ez alkalomra összeállított vegyes énekkar első fellépése, mely a sz. mise végeztével pompás összhangban énekelte el a Hymnus első versszakát.

Hasonló fényvel ünnepeltük meg első nagy királyunknak, Szent Istvánnak napját. A nemzeti ünnep előestéjén újra kivilágítás volt. Másnap, folyó hó 20-án, Kasper Frigyes, fiatal pap, hazafias ünnepi szentbeszédet mondott szent királyunk emlékére. Utána következett az ünnepélyes szentmise, melyen Steinhauer Ferenc, erzsébetvárosi lelkész, pontifikált fényes segédlettel. A mise alatt négy sikerült énekszámot mutatta be magát a már említett énekkar, mely e második fellépésével is beigazolta, hogy lehet erzsébetvárosban is dalosokat összehozni, ha a szakfériakban kellő lelkesedés van s ha oly buzgó vezetőre találunk, mint Rigó főkéntor. A vegyes karban résztvettek mindkét ünnepen a következők: Rösner Vilmosné, Kosztolányi Jánosné, Papp Rózika, Keresztes Karolina, Zimny Amália, Bertha Matild kisasszonyok; báró Apor István, Zakariás Aladár, Feigel Imre, Keresztes Béla, Oberth János, Albert Oszkár, Vidmer Frigyes, Ditrich Róbert, Lederer Mihály, Csizsár Antal, Oberth Károly urak. Köszönet és elismerés a vezetőnek és a közreműködőknek!

Mindkét ünnepi szentmisén jelen voltak a nagyszámú hívők kivül, a kir. törvényszék tisztikara Kovácsy Albert törv. elnökkel, a főgimnázium tanári kara Laukó Albert igazgatóval, a városi tanács és a honvédtisztikar itthonmaradt tagjai. Az ünnepi sz. misét újra a Hymnus főnséges hangjai zárták be.

Ösztöndíjadományozás. A nagynevű Kameller György jötevé alapítványában a következő ifjak részesültek. Egyetemi alapítványt nyertek: Zakariás Imre, Papp Lajos, Szentpétery István, Bogdán Ernő; egyetemi segélyt: Issekutz Béla, Avedik Lukács; tanítóképzői alapítványt Szenkovits László; kereskedelmi akadémiát Iszaj Gerő; tanítónképzőit pedig Dsokebin Kata, Avedik Vilma és Rozgonyi Amália.

A jó szívú diákok. A híres párisi teológiai iskolának a La Sorbonnenak tíz év óta van egy fogadott leánykaja, kiről az iskola hallgatói gondoskodnak. A kisleányt, mint újszülött csecsemőt 1893 július 6-án a párisi diáknegyedben levő Szt.

Jakabtemplom lépcsőjén találták és Lucie Bagarrenak nevezték el. Bagarre fölkelést jelent és a diáknegyed akkor valóságos ostrom állapotban volt. A harcias kedvű műzsafiak megszánták az elhagyott kis teremtet, összegyűjtöttek egy pár frankot és a lelencet egyelőre kiadták nevelőbe egy falusi házaspárnak, később pedig megkeresztelték és adoptálták. Azután az ellátás költségén kívül havonként 30 frankot helyeztek el egy takarékpénztárban. A tízéves leánykának ma már több, mint 3000 frankja van. Így mire eladó leány lesz, a diákok a Sorbonne leányához méltó hozománnyal juttatják fokotó alá a kicsikét talán, hogy a pénz a familiából ki ne menjen, éppen egy diákhoz.

Az erdélyi Sz. Ferenc-rend új tartományfőnöke. Az erdélyi Sz. Ferenc-rendiek folyó hó 18-án Fogarason tartott közgyűlésükön rendjük erdélyi provinciálisává P. Kory Ottót, a megyesi rendház kiváló műveltségű és szeretetre méltó főnökét választották meg. Midőn az új provinciálisnak e megérdemelt kitüntetéshez sok szerencsét kívánunk, egyben kérjük a Gondviselést, hogy a derék férfinak a felelősséggel terhes hivatalhoz szükséges erőt és kegyelmet is adja meg!

A budapesti húspároló. A lapokban többször esett szó a budapesti húspárolásról; erre vonatkozólag az „Egészség“ 8. füzeté a következő fölvilágosítást adja: A borsókás hús ártalmatlanná lesz, ha 60–63 fok melegnek teszik ki, a tuberkulózisban szenvedő állat húsa is ártalmatlanná válik 100 fok meleg mellett. A húspárolókban átfőtt húsnak teljes tápláló értéke van és ize is nagyon jó; ennél fogva oly húst, melyet különben meg kellene semmisíteni, párolás mellett igen olcsón árúsíthatnak. Fontos ez a szegényebb néposztályra nézve, de haszonnal jár az iparosokra nézve is, mert ilyen formán legalább 25 százalékát nyelik vissza annak az értéknek, mely különben a húsnak eladásával egészen megsemmisült volna.

Felvétel a szamosújvári Kovrig-féle árvaházba. Az 1903. szeptember 15-én megnyíló Kovrig Tivadar által alapított szamosújvári örm. kath. árvaleányintézetbe folyó év szeptember havában 12 árvaleány fog felvételt. A pályázatnál következők tartandók szem előtt: Növendékül teljesen árvák és vagyontalanok vétetnek fel első sorban és csak másodsorban vétetnek fel félárvák azaz olyanok, kiknek atyjuk vagy anyjuk él, mely esetben az utóbbiak előnnyel bírnak. A kérvények a Kovrig Tivadar által alapított szamosújvári örmény kath. árvaleányintézet kezelő bizott-

lókra és nagyon megfélemlíték a sereget. Ennek láttára sz. Gergely keresztel a kezében övéi segítségére siet, a templom a kereszt hatása alatt rombadúl, s minden éghető tárgy a templomban támadt tűz miatt megsemmisül. A démonok az iszonyu füst sűrűségébe rejtőzve más helyre menekültek folyton kiáltva: „jaj nekünk, mert nincs hová meneküljünk!“ Az emberek pedig, kik ez eseménynek tanui valának, sz. hitőkben megszilárdultak. Sz. Gergely a lerombolt templomi ékszereket a szegények javára értékesíté. A keresztény hit igazságait elfogadó bálványpapokat, az egyház szolgálatára beosztá és eddigi javadalmukban meghagyta. Minden községben a templom számára helyet jelölt, keresztet állított s azt fallal körülvétette, ugyszintén az utak mentén is, hogy e jel legyen védelmük a gonosz szellemek támadása ellen.

A hű népet Istennek mindentől megóvó kegyébe ajánlva, sz. Gergely útját a királlyal együtt tovább folytató, hogy az evangélium magvát beültesse. Eljutottak Dáránali tartomány Tortán nevű falujába, hol Barsam Istennek fényes templomát lerombolták, arany, ezüst kincseit a szegények javára kiosztották, a falu birtokát az egyház fentartására rendelték és megjelölték egy keresztfával a templom helyét. Míg az erőszak fegyverei a bálványozás kiirtása-

ban fáradoztak: addig sz. Gergely a tartomány lakóit istenes életével és igéivel igyekezett meggyőzni eddigi hitbeli vakságuk szomorú állapota felől. Innen a királyi sírhelyekhez, Ani városba vonultak és a hatalom képviselője Aramazd főistennek bálványképét megsemmisítvén, helyére keresztet állítottak, a várost erődjével együtt templom építésére és fentartására lefoglalták; majd a szomszédos Ekelen tartomány felé vették útjukat, hol Eriza városban Diána gazdag temploma állott. Itt számtalan gonosz szellem rohant ki a templomból pajzshordó hadsereg képében és irtozatos zajjal menekült sz. Gergely elől, mire a bálványtemplom tartozékával együtt összeomlott; a hadsereg lerombolta Diána aranszobrát s körötte mindent feldulván, az értékneműeket magához vette; hasonlóképpen Thil várában Aramazd leánya Náné bálványát ledöntvén, a templom kincseit innen is el vitte. Dertsán tartomány Pákárints nevű községben Diána fivérének Vulkánnak templomát szintén földig lerombolván, az abban talált értéktárgyakat az építendő keresztény templom számára tartotta fenn.

Ily módon Örményország rövid idő alatt megtisztult a bálványozás tisztátalanságaitól; a nép a király és előkelők hitéletén buzdúlva, önként hódolt Krisztus szelid igájának; külön-

ben is e meggyőződését a Mindenható különféle csodás gyógyulások, — rendkívüli események által is megerősítette.

Tagadhatlan, hogy Dertád király, mintegy örmény sz. István szóval, tettel nagyban hozzájárult a térítés munkájához. Példájával, életeseeményeinek nyílt megvallásával oktatott, midőn kendőzés nélkül elbeszélte kegyetlenségeit, a rásulyodott büntetést és csodás meggyógyulását. Mindez a bálványozás megrögzött híveit is megrendíté, kijózanítá s az evangéliumi buza-termés mind szebb és bővebb aratásra nyújtott kilátást.

Utazás a földgömb fölött.

A jelenkori tudósok főtörekvései és óhajai, mint tapasztaljuk, oda irányulnak, hogy lehetővé tegyék az embernek a repülők széles birodalmába sasként fölemelkedni és annak minden irányába szabadon és kényelmesen utazni.

Ezen igen fontos, de egyszersmind nehéz feladat megoldásával nem csak Franciaország jeles férfiai u. m. Kreb, Rónár és Ader, hanem Angol-, Német-, Olaszország és még Amerika is foglalkoznak, és készek a halálveszedelemmel is megküzdeni, hogy a világ rendszerét megváltoz-

ságához címezve, Bárány Lukács t. kanonok főesperes-plébános úrhoz folyó év szeptember 5-ig nyújtandók be és a következő okmányokkal szerezendők fel: 1. keresztlevel; 2. szegénységi bizonyítvány, mely az illetékes örm. kath. lelkész, vagy ilyenek nem létében az illetékes róm. kath. lelkész által is aláírandó; 3. a szülőknek, vagy az atyának illetve anyának elhalálozási bizonyítványa; 4. orvosi bizonyítvány; 5. újraoltási bizonyítvány; 6. iskolai bizonyítvány, ha esetleg az árva már járt iskolába. Megjegyzendő, hogy az árvaleány-intézetbe csak hazai illetőségű örm. kath. szülőktől származott egészen vagyontalan árvaleányok betöltött 6 éves koruktól betöltött 12 éves korukig vétetnek fel és pedig elsősorban a Kovrig családból származott vagy azzal rokon, második sorban örmény atyától és örmény anyától és harmadik sorban örmény atyától vagy örmény anyától származott

árvaleányok. A felvett árva mindenemű szükségleteiről az intézet gondoskodik.

Vasúti menetrend.

Erzsébetvárosról a következő vonatok indulnak:

Budapest felé:

505. sz. személyvonat	12 ó 23 p. éjjel
601. sz. gyorsvonat	1 ó. 42 p. éjjel
507. sz. személyvonat	10 ó. 24 p. d. e.
501. sz. gyorsvonat	6 ó. 16 p. este.

Brassó felé:

602. sz. gyorsvonat	1 ó. 43 p. éjjel
506. sz. személyvonat	3 ó. 04 p. éjjel
502. sz. gyorsvonat	10 ó. 25 p. d. e.
508. sz. személyvonat	6 ó. 16 p. este.

Felelős szerkesztő Dr. Gillyén Kálmán.

Kiadó laptulajdonos Első Erzsébetvárosi Nyomda.

HIRDETÉSEK.

86 2-10

A család legjobb szórakoztatója egy

MASCAGNI FONOGRAF.

Beszél minden nyelven. Játssza az összes hangjegyeket. Tréfás előadásokat tart.

Részletfizetés mellett kapható

SCHOLTES A.

könyvkereskedésében Erzsébetvárosban.

lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt is használhatók, mivel a **kellemetlen szag** és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakknak sajátja **elkerültek**. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A padló nedves tárgygal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapadló-fénymázt,

sárgásbarnát és mahagóni barnát, mely akár csak az olajfesték fűdi be a padlót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új padlóra. **Teljesen befűd minden foltot, korábbi mázolást** stb; van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új padlóra és parkettre, mely csupán fényt ad. Különösen parkettre s olajfestékkel már bemázolt egészen új padlóra való.

Csak fényt ad ennél fogva nem fűdi el a famus trút. Postacsomag, körülbelül 35 négyzet mtr, (két közepmagasságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 és fél marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, a hol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék vigyázni a czégre s e gyári jegyre, mivel ezt a már 1850-ik év óta létező gyártmányt sokfelé utánozzák és hamisítják s sokkal rosszabb s gyakran a czélnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba. 66 9-15

Erzsébetváros: **Krémer F.**

RÉPÁTI VIZ

hazánk legkitűnőbb ásványvize

újjonnan érkezett friss tavaszi töltés

Mühlsteffen Gusztáv

főraktárában

Erzsébetvárosban.

32 19-20

Nyomatott az Első Erzsébetvárosi Nyomdában 1903-1488.

tató kormányozható léghajó módozatát mielőbb feltalálják. Ezen eszme megvalósítására szakavatott jeles férfiak több ízben kísérleteket tettek, de tökéletességre jutni nem bírtak, míg a huszadik század hajnala nem hirdette Szántosz Dümon brazíliai természettudósnak fölfedezéseit, melyek remélhetővé teszik, hogy a földgömb fölötti utazás nemsokára be fog következni.

A párisi aeroklub, de főképen Deucs Henrik 1900-ban 100,000 frank jutalomdíjat ígért annak, ki egy kormányozható léghajóval félórai idő alatt a párisi Saint-Cloud-nak nevezett helyről felszállva az Eifel tornyot kétszer megkerül és a felszállás helyére ismét visszatér. Ezen kitűzött szép pályadíj elnyerése végett többen kísérleteket tettek, de a szerencse ezuttal Szántosz Dümonnak se kedvezett, mert félóra helyett egy egész órát vett igénybe az utazása s ezért a 100,000 frank jutalomhoz ő sem juthatott.

A derék léghajós mindazonáltal nem esett kétségbe, mert 1901-ben saját léghajójával a párisi aeroklub, Deucs Henrik és szép számú előkelő közönség jelenlétében Saint-Cloud helyről újra felszállott az Eifel torony felé, azt kétszer megkerülte és azonnal visszatért a felszálló helyre félóra és 40 másodpercnyi idő alatt. — A kitűzött időn túli 40 másodperc késést a bíráló bizottság kifogásolta ugyan, azonban Deucs

Henrik érdemesnek látta a 100,000 frank jutalomdíjra Szántosz Dümont. Örömet elfogadta Dümon a részére kiutalt 100,000 frankot, s azután nagy-lelkűen a párisi szegények közt osztotta szét.

Szántosz ezen győztes hengeralku léghajója hidrogén-gázzal volt megtöltve; ő volt az első, ki a léghajómozdony működéséhez köölajat használt, azon egyszerű okból, hogy a fűtésre szolgáló anyag könnyű legyen és ne terhelje meg a léghajót, melynek alsó részén állott egy könnyű tutaj-alku alkotmány vékony acél drótokkal odaerősítve a léghajóhoz. Ezen állott a mozdony és a léghajós csolnaka, a hátsó részen pedig a kormánylapát háromszögalaku erős vászonból. Hogy aztán a léghajó egyensúlyba állhasson a levegőben, a nevezett tutaj-alku alkotmány mindkét végén egy-egy csiga van elhelyezve, melyeken egy bizonyos hosszúságú kötélen keresztül vezetve, a kötélen mindkét végén elegendő súlyos tárgy alkalmazásával. Nagyon is természetes, hogy a léghajó első vagy hátsó része aszerint foglal állást a levegőben, a mint a kötelet jobbról vagy balról, feljebb vagy alább engedik. —

Szántosz Dümon sikeres kísérletezéseitől lelkesítve elutazott Olaszországba, hol nagyon kedvezett neki az idő s aratott is bőven babérokot. 1902 január 28-án Monakóban nagyobb

intelligens közönség előtt beszélt a felszállásra készen állott léghajójába s midőn indulni készült, kiáltott segédjeinek, kik a gázzal megtöltött léghajót tartották „lachez-tout“ (Bocsásatok el mindent), sikeres taps és éljen kiáltás közben emelkedett fölfelé az óriási léghajó tulajdonos gazdájával a brazíliai hössel együtt, ki a magasból vidáman mosolyogva köszönetet a szép számmal összegyűlt és bámulattal eltelt közönségnek. Végtére 22 kilométer utazása után visszatért ugyanazon helyre, honnan felszállott volt. Szántosz e utóbbi léghajója Japáni selyemből volt készítve 820 köbméter űrtartalommal és 21 lóerejű mozdonyal.

Azon természettudósok közül, kik Monakóban jelen voltak Szántosz sikeres kísérletezéseinél, az általa készített óriási léghajót Dümon játékszerének mondták, Fonvil pedig „jelenkori léghajózási Fulton“*-nak nevezte Szántosz Dümont.

Annyi bizonyos, hogy minden nevezetes életbe vágó találmány kezdetben nagyon primitív alakban tárul elénk s hova — tovább megfelelő tökéletességgé fejlődik ki. —

P á z m á v e b.

*) Fulton Róbert, amerikai, angol, a gőzhajófeltalálója. Szül: 1765, meghalt 1815.